

# DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak:		Vidékre küldve:	
Helyben:	10 kor. — fill.	Egy évre:	16 kor. — fill.
Egy évre:	5 . . . . .	Fél évre:	8 . . . . .
Fél évre:	2 . . . . .	Negyed évre:	4 . . . . .
Negyed évre:	1 . . . . .	Egy óra:	1 . . . . .
Egy óra:	1 . . . . .	Egyes szám ára:	4 fillér.

Főszerkesztő: **BENEDEK JÁNOS.**  
 Felelős szerkesztő: **IH. MÓRICZ PÁL.**  
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:  
 Hat hasabos petit sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többeszer megjelenő hirdetések jutányosan. — Apró hirdetés minden szö 4 fillér.

## Levél Benedek Elekhez!

Szeretett Bátyám! Nagyrabecsült Mesterem! Igen tisztelt személyeddel összefüggésben nyilatkozatot olvastam, mely megdöbbenett és fölháborított.

Midőn ugyanis kézbe vettem a „Magyarság“ augusztus 5. keddi napi számát, hiában kerestem a felelős szerkesztésed mellett szerkesztett lap élén a te nemzeti irányt, uttörést, áldásos, gyümölcsstermi magyar munkát hirdető, tisztelt, becsült, kiváló nevedet. Egész érthetetlenül egy merőben vad idegen név merészkedett elébem, mint felelősszerkesztő neve.

Nincs szándékom megbántani csikaptalóczi Lázár Elemér urat, mert hisz nem hogy személye szerint, de a munkái után sem igen ösmerem, de neve a te Neved után körülbelül olyasformán hatott rám, mintha például a megszokott és várt ragyogó nap helyett ösmeretlen borongós homályból soha nem látott, soha nem várt mécses pislákolna telém . . .

Mindazonáltal gondoltam, hogy ennek a titokzatos és bizonyosan fordulatot jelentő változásnak magyarázatát is adja a lap, melynek sikereit, magas színvonalát, izzó, megalkuvást nem ösmerő, becsületos, erős faji irá-

nyát a te Nevedben, a te vezérlettedben biztosítva láttuk . . . És csakugyan a lap irányhelyén jelent is meg egy cikkely, mely „A mai változásról“ regélget. Bemutatja az új szerkesztőt, a ki immár egész cikksorozatot is irt ebbe az ujságba. Emlékezik továbbá Györffy Gyuláról is, kit a székeleyek vezérének, majd fővezérének mutat be, holott Györffy ur ez esetben inkább, mint az ujság kiadója érdekes. — De mindez mellékes, hanem hogy Benedek Elek mit mond, Benedek Elekről mit írnak e változásnál, ezt kerestem, mert ez érdekel minket. De még inkább belegabalyodtam a tévesztőbe. A következő sorokban ugyanis ez foglaltatott, miután a munka alapját leraktad, szerényen félrevonultál Mesterünk. mondván:

— A mi erőm volt: áldoztam. Fáradt vagyok és kimerült. Váltson föl más, a ki tovább győzi a munkát . . .

Ez a mai szerkesztőváltozás rövid története, folytatja a cikkíró . . . Az események szála a fővezér, Györffy Gyula kezén futottak keresztül, ki teljes méltányossággal mondotta:

— Értem a nyugalomvágyat. Nagy munkát végeztetek, jussotok van reá, hogy pihenjete.

De mikor a saját egyéniségére ke-

rült a sor, Györffy Gyula ekkor sem habozott pillanatig bár, mondván:

— Ugy lehet, hogy megszakadok, de mig erőm tartja — ki tartok.

Egyébként is megnyugtatólag nyilatkozik ez a szokatlan vezető cikkely, hogy t. i. a „Magyarság“ továbbra is az marad, „aki volt.“

Noshát én ezen sorokat olvasva nem találtam megnyugvást, csak megdöbbenésem, kételyeim növekedtek. Mert ha a „Magyarság“ az marad, „aki volt“, akkor miért kellett az olvasói iránt mindig oly figyelmes Benedek Eleknek az általa oly igazi nemzeti irányban vezetett és felemelt ujságnak Őt szerető, becsülő olvasóitól minden bucsuszó, minden köszönőszó nélkül megválni? De meg már micsoda merész feltevés kell azon állításhoz, hogy akinek lángoló hazafiságát, duzzadó erős írói, ujságírói vezér működését, fáradhatatlanságát, soha nem rogyadozó kitartását, a nemzeti érzések kohójában aczéleződött lángeszét évtizedek óta a legutolsó időkig bámuljuk és gyümölcsseit élvezzük, és tanításait vezérelveként fogadjuk magunkévá, ekkor magyarságunknak ezen büszkesége, erőssége, a nemzetmentő munka egyik első, legerősebb, legkitartóbb és a cüggedőket, a kishitűket ostorozó, majd lelkes szavakkal

## Klárka az orpheumban.

(Egy másodéves filosoftrix naplójából.)

Julius 31 én, vacsora után.

Kategorice kijelentem, hogy teljesen meg vagyok elégedve Debreczennel. Ha meg akaróék feledkezni róla, hogy bölcsészettan hallgató és a budapesti alma mater leánya vagyok, a ki már Gyulai Pállal, Heinrich Gusztávval és Alexander Bernáttal collocault — akkor közönséges bakfisos lelkesedéssel azt mondanám, hogy Debreczen edes, aranyos, enni és csókolni való város!

Tegnap még nem gondolkodtam így, sőt vacsora előtt sem egészen. — Jól tudom, hogy azért a logika következetlenséggel vádol, — de hát Catón kívül, ki volt követetes a világtörténelemben?

Hiszen tetszett nekem Debreczen, ugy általánosságban az első naptól fogva. A bácsi és a néni áldott lelkű emberek, és napról-napra tapasztalom, hogy a debreczeni vendégszeretet híre nem alaptalan. A debreczeni fiatal emberek is tetszenek, csak hogy nem hordanak elég széles kését, pedig Bene Pista kollégám szerint, aki első rendű divatkapacitás a filosofterek között, és

a ki akármelyik józásszal is kiállja a versenyt: a széles kését jellemzi napjainkban a gaviált New-Yorktól Yokohamáig.

Holló a hollónak nem vájja ki a szemét, tartja a példaszó. Hm, ha lány kritizál lányokat, no iszen akkor ennek az igazságnak a fordítottja igaz. Épen azért egy szót sem írok a debreczeni lányokról, noha én, mint a bölcsészeti jövődöbéli tudora felül emelkedhetném a köznap szemponon.

Egy debreczeni lánynak sincs olyan vil lásfarku spencere mint nekem. Ah, jó érzés, ha az ember tudja ezt magáról. És egyik sem sodorja össze oly vékonyra a napernyőjét, mint én. Hja, nem hiába vagyok regina filosoftrix.

Ezek a debreczeni fruskák örökösen az uszodában vagy a tennispályán tartózkodnak. Inkább Timon Ákost hallgatnám két éven át, (Ne adj Isten!) semmint szakadatlanul fejesekről, lábtempókról, angolos szerválásról, és természetesen, megkötendő és meg nem kötendő házasságokról beszéljek.

De mi egyebet is tehetnének szegények? A színház zárva, park, korzó, katona zene nincs, Annabál sincs; csak szalmaözvegyek vannak. Bizony, a ki nem utazott für-

döbe, és a városban rekedt, annak a lánynak nincs gyöngyölete.

Pesten, amikor csak lehet színházba megyek. Sajna, mióta Herkules munkái, az Őrnagy ur, Az izé és A mételey járja, — csak nagy ritkán lehet. Buzgón fürkésztetem tehát, vajjon nem juthatnék-e itt is valami komédiahoz.

A bácsi néha példálózott, hogy az „Othón“-ban nagyon csinos varieté előadások vannak, a néni azonban mindig haragosan leintette, es keserű kifakadásokkal czélt az mult nyarra, amikor fürdön volt, és a bácsi Debreczenben szalmaözvegykedett. Furesák is néha a házaspárok!

Ma reggel a piacról hazajövet, óriási piros, kék, zöld, barna, rózsaszín plakátok ötlöttek a szemembe.

Azt hittem, hogy a szabadságszobor ünnepről lesz benne szó. — Nosza elolvassom:

**Angelotti a Bikában** ez volt a czim.

Azután következett a mulató műsora. Vegül pedig kijelentette Angelotti direktor, hogy az ő felelősségére, bármily rangu és koru hölgyek végig nézhetik az előadást „orczipulás“ nélkül.

buzdító bajnoka maga is félreáll a küzdőtérrel; a mikor pedig még ezer-tehertől kell szabadítani a korcsoktól mélyezett nemzetet, a mikor még a mentő munkának kezdete-kezdete állunk! Pedig a cikkben ez a kishitű szó, ez a megdöbbenő kijelentés van rólad írva Mesterünk, szeretett Bátyám, hogy; „félreálltál, mert a mi erőd volt áldoztad. Fáradt vagy. Kimerültél. Tehát váltsd föl más, aki tovább győzi a munkát.”

Nohát mi ezt nem hihetjük. Nem hisszük, Mesterünk, hogy erődfogyottan, kimerülten, reményt vesztetten állanal félre te is a nemzeti küzdőtérrel.

Másként ösmertük meg mi, másként becsüljük meg mi a te őserődet és szeretetedet a te árva nemzeted iránt; azért „a mai változás” című cikk csak megdöbbenést keltett bennünk, ez azonban magában a cikkben burkoltan kifejezett, te nagy, maradandó érdemeiddel szemben kicsinyes, érthetetlen és méltatlan eljárás iránt, mert irántad Mester rendíthetetlen a hitünk, hogy a régi nemes szeretettel és erővel küzdöl továbbra is fajunkért; mindamellett ne sajnálj tőlünk néhány meleg sort, buzdíts minket a tekintetben: továbbra is köztünk — azok élén — maradsz, a kik nemes, erős példátat követve minden vonalon hűségesen küzdünk a magyarság fentartásáért és erősítéséért.

**Ifjabb Mórincz Pál.**

Több se kellett nekem. Már utközben hazafele munkába vettem a néni. Beadtam neki, hogy így meg úgy, Angelotti most „Überbrettli” lesz, hogy modern nőknek látni kell az ilyesmit és elvégre orczapírulás ellen asszekerálva vagyunk. A bácsi persze, hogy a partomat fogta, a néni, bár délbe ellenállt még a kettős ostromnak, vacsora alatt kapitulált. Hetfőn megyünk az orpheumba. Hogy örül a bácsi!

Augusztus 4-én, tízórai előtt.

Ma van a nagy nap. Már kikészítettem a ruháimat. A néni szombaton újra ingadozott ugyan, de tegnap óta szentül el van határozva a dolog. A tennis klikkünk elküldt az irigységtől. A debreczeni mamák nem merik a lányukat az orpheumba vinni; de azt sem tudták, hogy megbotránkoznak-e, mert irodalom és művészettörténeti, valamint esztétikai alapon kifejtettem előttük, hogy a varieté színpad a nemzeti kultúrának egyik hathatós támasza. Utaltam Schiller „Die Bühne als Kulturmittel” című értekezésére. Nem mertek egy kukkot sem szólni. A néni öt kilót hizott örömeiben, hogy ily tudós unokahuga van. Se baj, jövő évre megy Marienbadba.

Mondhatom, hogy kitűnő dolog. Mindig vagyakoztam a Somossy mulatóba, mert az az elvem, hogy diákkisasszonynak mindent ismernie kell. Csak így emelkedhetik arra az intellektuális magaslatra, melyen a férfiak vannak. Persze hogy Pesten engem sem vittek ol. Nekünk, az emancipáció apostolainak küzdés a sorsunk.

## Szabadka szennyese.

(Két milliós közigazgatási hiány)

A Tiszák alatt meghonosított hányd el — vesd el gazdálkodásnak és garázdálkodásnak, midőn a politika készséges szolgálainak és basáinak minden szabad volt, megdöbbenő szennyest mutatják fel Szabadkáról.

Már a „Debreczen” tegnapi számában emlékeztünk és részletesebb tudósítást közöltünk Szabadka szennyeséről mely a régi, általunk allandóan ostromozott városi gazdálkodási rendszerről rántja le a leplet és mutatja be azt a posványba sülyedt helyzetet, melynek a régi rendszer bukott vagy még máiglan is görcsösen kapaszkodó barátai voltak a megteremtői és iszapba sülyesztői.

Szell Kálmán nem térhetett ki az elől, hogy ítélő palczájával le ne csapjon végre a szabadkai hirhedt botrányfészekbe, de ezen egy cselekedeténél nem szabad megállapodnia, mert a szabadkai esetek közül nem egy ismétlődhetett, mintahogy ismétlődött más városokban is, habár a kisebb méretek határai közé szorítva.

Szabadkan végre — remélhető hogy kitisztítják Augiász istállóját, mert a belügyminiszter Mamuzics Lázár polgármestert, Szabadkának 18-éven uralkodó teljhatalmu despotáját és fő-fő kormányparti brigaderosát, mint akinek „ha továbbra is hivatalában hagyatnék, tenykedése az eddiginek tapasztalat szerint a város a teljes romlás veszélyének tenné ki.” felfüggesztette; mintahogy felfüggeszti Tillman Zoltán, városi főszámvévőt is, a város tizenkét tisztviselője, tanácsnokok, pénztárnokok, leveltárnok városi kórház orvos ellen részben felelősségre vonással a közigazgatási bírósgotot bizza meg.

Miért? Mert — rövidesen egy esomóba kötve a szennyest — a Buth Karoly miniszteri osztálytanácsos által vezetett viz-

gátat a hihetetlen tömegű visszaélések mellett kiderítette, hogy a város vagyonából egy millió nyolczszázezer korona tűnt el, mintegy öt millió koronát pedig mindenféle meghatalmazás nélkül kötötték el.

Szell Kálmán belügyminiszter tehát nem hunyhott tovább szemet e szennyáradat fölött, a melyről már évek óta kiáltozott, rángatta a leplet a szokimondóbb, elnem tántorított és el nem rémitett szabadsajtó és független polgárság, midőn tehát 200 tagu küldöttség emelt vádat a miniszter előtt a feket, határt nem ösmerő társaság ellen. Ekkor a belügyminiszter közibek üttött ebből származik a példanélküli és megdöbbenő eset, ez a tömeges felfüggesztés, mely példa a többi hányd el — vesd el módjára gazdálkodó városokra is.

## Küzelem a létért.

(A megyei kezelő tisztviselők értekezlete.)

Ösmeretes azon nyomoruságos, tarthatatlan és mostoha helyzet, a melyben a vármegyék kezelő személyzete hanyarog fizetősöknek, lakbérilletményeknek az elégtelensége és aránytalansága miatt más hason munkakörben mozgó allami alkalmazottak helyzetéhez képest. Türetetlen és szegyenletes ez a helyzet és minden jó gondolkodásu és érzésu embernek pártolását érdemi az a mozgalom, mely Heves- és Maros-torda-vármegyékben indult ki a kezelő személyzet helyzetének javítása végett. Az idevonatkozó atiratot tegnap tárgyalták Hajdu-megye érdekelt tisztviselői Fényes Gyula árvaszéki iktató elnöke alatt. Az országos értekezletre Fényes Gyula elnöke alatt küldöttséget küldenek fel és egyidejű-

Augusztus 4-e és 5-e közt éjfékor.

Nagyszerű volt! Juj, de ég az arcom. Tudtam, hogy el fogok pirulni. Olyan vagyok, mint a pipacs. Szegény Angelotti igazgató nem tehet róla. A legjobb helyet kaptuk. Melletünk volt a tiszte k asztala; szép az a sok huszar egy csomóban. Hhaj, de micsoda vakmerő fráterek. Alighogy leültünk egy főhadnagy, a kivel épen szembe kerültem, fixirozni kezdett és le nem vette rólam a szemet egész este. Ha csak ennyi lenne!

Én rögtön elpirultam, hanem szegény Angelotti igazgató nem tehet róla. Ha nem tudnam, hogy másodéves filosoftrix vagyok, azt kellene hinnem, hogy kurtaszoknyás, tizenhat éves libuskáva fejlődtem vissza, aki, ha ránéznek, fülíg elvörösödik. Pedig micsoda gukkerkeresztűeket állók ki a pesti zínházak parketjén, még hozza az operában dekoltálva!

Hiába, az orpheum mégis csak más. Az énekesnők szorosán Fedák Sári nyomait követik. Énekelnek magyarul és németül, franciaul, olaszul és angolul, sőt volt egy bolyhos szőkehajú kisasszony, a ki volapük nyelven is énekelt; a fődolog azonban a táncz... Én, sajna, még nem voltam a Moulin Rougeban, még Párisban sem voltam, hanem Erdős Oszkár kollégám tavaly künn volt a diákkongresszuson, nohát az ő elbeszélése szerint képzelem, hogy az egyik kis szubrett, a ki tán ez idő szerint „star”-ja is a kompániának, épen úgy tánczol, mint a Moulin Rougeban szoktak. Szeretném tőle megkérdezni, hogy volt e már ott, vagy tán épen onnan szerződötték ide?

Mint hogy mindent hiven irok lebbe a naplóba, az igazság kedvéért föl kelljegyeznem, hogy sokkal pontosabban figyelhettem volna meg az egyes számokat, ha az az ördögös főhadnagy nem ül velem szemközt. Neha úgy éreztem, mintha valami delejes erő kényszerítene rá, hogy a szemébe nézzek.

Két kis fiu muzsikált és mókázott nagyon ügyesen a színpadon, mikor közönyösen egy műsort emelt magasra. Nagy betűkkel volt a hátára írva:

Imadlak! Post restante: „Huszártiszt.” Ilyet még meg nem értem. A homiókom is belepirult, hanem szegény Angelotti nem tehet róla.

A néni a bácsit, a bácsi az énekesnők lakkezipőjét figyelte. Nem vettek észre semmit. Attól a perectől fogva én is merőn a színpad felé néztem.

Volt ott minden: exentrique, szubrett, equilibrista, biciklista, majomember, gyorsfestő, mind ügyesek és mulattunk is valamennyin. Pár ur a hátsó asztaloknál közbe-közbe lármát csapott ugyan, de ezek — azt hiszem — klakörök voltak. Legnagyobb áhitattal a deszkakerítésről egy-két talygás, néhány zöldséges kofa és egy esomó parasztyerek bámulta a productiókat.

Zajos sikert aratott Göre Gábor, mint izraelita, a Kátsa cigány és a sváb Michel. Természetes is, hogy ezek tetszenek. Ilyen alakok valók a magyar varieté, vagy Tarka Színpadra. Az angol, francia, német népnek virágzó varieté irodalma és tömérdek varieté színésze van, — mi magyarok mindig hátul kullogunk. Nálunk még a legtöbb mű-

leg alább következő írásukban jelentik be a mozgalomhoz való csatlakozásokat.

Kivonat

Hajdúvármegye kezelőszaki hivatalnokainak folyó 1902. évi aug. hó 4-én Debreczenben tartott értekezlete jegyzőkönyvéből.

2. szám.

1902.

Fényes Gyula vármegyei árvaszéki iktató, kiadó értekezlet elnök, az egybegyűlt értekezlet tagok előtt értekezlet jegyző által felolvastatni kéri Heves és Marostorda vármegye kezelőszaki hivatalnokainak a vármegyei kezelő hivatalnokok helyzetének javítása és javadalmazásuk egységes rendezésének kieszközölése tárgyában hozzánk Hajdúvármegyeiekhez is előzetesen megküldött körleveleiket.

E tárgyra vonatkozólag értekezletünk egy szívvel lélekkel nagyra becsülését és üdvözlését nyilvánítja a körleveleket intéző és hozzánk is megküldő tisztelt vármegyei Kartársainknak. Egyszersmind egyetértőleg határozatilag kimondja, hogy azt a különbséget, mely a vármegyei és a hason munkakörben mozgó állami alkalmazottak fizetési és lakbér illetményei között létezik, a vármegyeiekre nézve lealacsonyító, szegyenleves, igazságtalan és a méltányosság elveivel össze nem egyeztethető szomorú és elhanyagolt állapotnak találja és tartja. Ugyanazért értekezletünk fizetéseinknek és lakbér illetményünknek az állami hason munkakörben mozgó alkalmazottakkal egyesítését és a megelhetés színvonalára leendő emelését a kor fokozódott igényei és szükségleteihez képest a méltányosság és igazság elvei szerint elodázhatatlan legfőbb életcélnek tekinti és jelenti ki. Ez okból nemcsak üdvözlő és dicsőítő Heves és Marostorda vármegyei kezelőszaki hivatalnokainak hozzánk intézett, körleveleikben foglalt igazságérzetükről tanuskodó kezdeményező felhívásukat, de sőt teljes erélyvel csatlakozunk az általuk tervbe vett azon országos mozgalom keresztülviteléhez, miszerint: fizetési és lakbér illetmé-

nyeinknek az állami X. és XI. fizetési fokozatban foglalt hasonrangú alkalmazottak illetményei szerint való rendeztetése célzattal kérélemzettetni, és pedig olyanformán, hogy a jelenleg már szolgálatban lévők eddigi szolgálati idejének figyelemre méltatása mellett, a korpótlék megállapításánál számításba vétessék. Emez a kor szükségletei és kívánalmainak megfelelő célzattal ke resztülviteléhez, a Nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszteriumhoz intézendő kérvényeknek pártoló felterjesztése iránt, az egyes törvényhatósági bizottsági Közgyűlések elé leendő terjesztését, nem különben a sajtónak is pár olását és felhívását arra, hogy a jelenleg tarthatatlan és méltánytalan állapotainkat bírálat tárgyává tegye értekezletünk felette szükségesnek tartja és pártolni is fogja, a folyó Augusztus hóban Budapest székesfővárosban megtartatni tervezett országos értekezletre pedig a Hajdúvármegyeiek képviselőiben: Fényes Gyula, Kovács Imre, Tökés Gábor és Lukács Géza értekezlet tagokat kebeléből megbízottakként küldi és az e tárgyban ott keletkező határozatok aláírásával megbizza.

A fizetési illetményeknek előzetes osztályozásába azonban, mint hatáskörén kívül eső aktusba, értekezletünk bele bocsátkozni nem kíván, nehogy ennek azon látszata legyen, mintha az arra hivatott kormányhatóság eljárása iránt bizalmatlansággal viseltetnék.

Az Országos segély-egylet nemes és üdvös célzatu intézményének megalakítására irányuló törekvéseket és mozgalmat pedig értekezletünk sajnálatlalt azért nem pártolhatja, mert e tekintetben értekezletünk tagjai, maguk és családjaik tekintetében, amennyire azt korlátolt anyagi helyzetükhöz képest teheték, a helybeli segély és biztosító intézeteknél már gondoskodtak.

Kelt mint fent

Kovács Andor,  
értekezlet jegyző.

Fényes Gyula,  
Nagy Gábor,  
Orosz Elek,  
Fazekas Károly,  
Tökés Gábor,  
Jászay Antal,  
Szűts István.

vésznek derogál, hogy artistanak nevezzék. No de lesz tán még, a mi nincsen. Százötven év előtt Wesselényi báró megkezdte Zsibón a diatristák támogatását, most meg a budapesti Tarka Színpadal és a vidéki magyar Varietékkal megteremtjük az első magyar artistát. . . Mennél több népies alakot kell az orpheum igazgatóknak a deszkákra vinni. — teljesítenek evvel legalább oly hazafias hivatást, mint a pesti operette színházak igazgatói, a kik londoni és párisi szécskával etetik a türelmes budapesti közönséget.

Elég ebből ennyi. Ugy teszek, mintha írásbelileg vizsgáznám a dramaturgia egyik fejezetéből.

Huh, már 1 óra.

Nos, egy kettőre tefejezem. Mikor véget ért az előadás és tolongtunk kifelé, látom, hogy az én főhadnagyom, kire a gesztikulálás óta rá se néztem, — pedig helyre gyerek — a sarkamban van. A bácsi és a néni élénken vitatkozva haladtak mellett. Egyszerre csak érzem, hogy valami puha, selymes jószág csiklandozza a fületem, — és mielőtt a fejem félrekaphattam volna, azt suttogja valaki:

— Maga kegyetlen!

Azóta egyre izzik az arczom, bár Angelotti direktor igazán nem tehet róla.

Gyönyörű fiu az a főhadnagy . . .

A másolat hitelességeért felelős:

Democritos.

— Sok földet beutaztam, de jártomban s keltemben jó vizet, rossz bort nem — kóstoltam . . .

Vajon a mai liberális borparancsolós aranykorszakban ugyan ilyen nyilatkozhatna-e Bukó ügyvéd, ha feltámadhatna és bort kóstolhatna?

(Bukó és a „Mókus” kápolnája.)

Még akkor diák volt Bukó, de már nagy diák. „Dardás”-nak nevezett szolgadiákja is volt neki és szuplikálás közben Budapestre is betévedtek. Estendét érkeztek a tarisznys diákok Budapestre és midőn elérték a nevezetes Rókus-kápolnát, melynek már akkor híre volt az országban, mellett dűlesztvén, ezen versbe foglalt szavakra fakadt Bukó diák:

Ez hát Pestnek szép utcája!

Ez a „Mókus” kápolnája!

Hiszen kutya dísznő teremtette,

Szebb van ennél Debreczenben...

Ezóta száradt rajta a kegyes szent Rókus kápolnáján, hogy Mókus kápolnája. Ma bezzeg már némely kalvinisták is szenteskednek, amennyiben kezdik — minden más rovására — hasznosan alkalmazni magokra „minden szentnek maga felé hajlik a keze.”

(Bukó diákék a páholyban.)

A budapesti bódorgás közben a Nemzeti Színház elé értek Bukó diákék. Már este volt. Bukó felösmerte, hogy a kivilágított hely színház és szolt a dárdásnak:

— Már ha idefent vagyunk, nezzük meg a színházat is . . .

A dardás helyeselte a szót. A „sorok-sári páholyba”, a kakasülőre váltottak jegyet s azután indultak a tett helyre, de hogy s hogy nem a valóságos páholyok sorába tévedtek. Be is nyitottak az egyikbe. — Üres volt az előkelő társaságnak ez a páholya, a két debreczeni diák tehát beült oda és legett a páholyok elejébe ültek. Még az előadás kezdetén érkeztek elő a páholy igaz tulajdonosai, a kik, a diszruhás főuriaszony és ur, meghökkenve látták, a midőn a páholyba nyitottak, hogy azt már lefoglalták ösmeretlen kopottas magyar ruhás fiatalok.

De Bukó diák nem hökkent meg, diáki nyajás barátsággal, vendégszeretően szolt:

No, csak tessék besétálni. Foglaljanak helyet. Van még itt hely.

A főuri rend mosolyogva fogadta a meghívást, miközben óka páholy hatsórézében ültek és a diákok legelől, szives beszélgetésbe ereszkedtek és a diákokat töröl-hegyre kérdezték sorsuk, sorjuk felől és nagyon örvendettek, hogy debreczeni szuplikáns diákokkal ösmerkedtek meg, sőt a főuri asszony másnapra meg is hívta Bukókat, a kiknek a józü diák felfogásán és megjegyzésein különösen mulattak a saját páholyukban, de hol mint a diákok vendégei szerepeltek.

Másnap azután Bukó diák a dárdással a nevezett utcában, nevezett helyen, nevezett háznál meg is jelentek és csak akkor esett le az álluk, midőn látták, hogy a nevezett ház voltaképpen palota és hogy a palota ajtóban diszruhás kapus fogadta őket, kitől azután meg is tudták — mondjuk —, kegyelmes Marczibányiék lagnak a palotában és hogy a kegyelmes asszony volt, a kivel a páholyban oly bizalmasan beszélgettek és barátkoztak, és a ki másnapra a szerény családi tűzhelyéhez hívta meg diák uraimukat . . .

Mindamellet a meghívás elől nem riadt vissza Bukó diák. Bementek a palotába. Kegyelmes ur, kegyelmes asszony a leg-

## Innét-onnét.

— Augusztus 6. —

(Sándor bátyánk anekdotái.)

Az anekdoták között nem utolsók a Könyves Tóth Sandor bátyánk anekdotái, a ki az ősi magyar érzést és zamatot édes- atyjától, a „nagy paptól,” az osztrákok egykori rabjától örökölte.

A Sándor bátyánk anekdotáiból visszaemlékezéseiből, amikor alkalmunk nyilik reá, jegyezzetünk fel. Ezek az alábbiak is e zamat os magyar krónikástól származnak.

(Bukó ügyvéd tapasztalata.)

Jó 60-70 esztendővel ezelőtt Bukó ügyvéd nevezetes, ösmert alak volt Debreczenben.

Kerekfejű, tagbaszakadt, kálvinista ember, a milyenek odaelő az öreg kollegium padjaiból számosan kerültek ki. Nagy, jeles tudósok mellett vasgyomru, vasöklű, csalafinta észjárású tógás diáki legények.

Erről a Bukó ügyvédről maradt fent, hogy miután mint szuplikáns diák beköbörölte a bérczes Erdélyt és a virágos magyarföldet és tapasztalatai felől kérdezték, poharazás közben, mit az abszint párti váradi lángeszek annyira rovására irnak a debreczenieknek, szolt:

szívesebben fogadták őket és két napig tartották vendégségben a debreczeni diákokat. Azután pedig mind szuplikáns diákuraimékat, mind a kollegiumot gazdag ajándékkal tüntetve ki bocsájtották utra őket ...

Csakis a jobb időkben történtek ilyen barátságos esetek!

nemes Portörő Kelemen.

## NAPI HIREK.

### Az első délutáni közgyűlés.

Debreczen város törvényhatósági bizottsága az első délutáni közgyűlését holnap tartja. E délutáni ülés nem annyira tárgysorozatánál fogva, mint inkább a nyári délutánok hőmérséke miatt izasztónak ikerkezik. A lelenczház ügyében felvetett hely kérdés ugyan érdekes és fontos is. Vanak a kik a nagyérdőt erőszakolják, de van, mint már lapunkban is ösmertettük, a városi kórház mögött a városnak oly területe, melyet esékely kisajátítással pótolva, csöndes, elkülönített, a kórházzal is összefüggeszthető, pormentes helyzeténél fogva ajánlanak masok, szerintünk, nagyon is figyelemre méltó, nem mellőzhető érvek alapján. E kérdés fölött elhamarkodottan dönteni nem szabad, mint már annyi mások döntöttek, helyre pótolhatatlan hibákat okozva. Masik, ez mar melegebb kérdés lesz, a Simonffy Imre polgármestert jelentése. Tolat, ismét tolat az érdemes polgármester urunk. Lapunk közölte Hajdu Gyula tanácsnoknak a felelbezeset és indítványát az államfogyasztási adók kezelése és a városi szeszüzlet megszüntetése tárgyában, visszaélésekre, botranýokra mutatva reá. Ezen felelbezes és indítvány ügyében a holnap közgyűlés elé kerülő polgármesteri tolató javaslat az asztalfiókból való kivétel óta az első lépés, hogy tudniillik az érdemleges javaslat benyújtását a szeptemberi közgyűlés elé tűzzék ki. Jellemző csiga-biga lassúsággal halad előre ez a kétségtelenül nagy fontosságú ügy, a melyhez azóta utóhangot, még pedig botrankoztató utóhangot Pap László városi szeszüzletvezető adott, nyomtatott, röpiratilag is terjesztett vádaskodásokban fordulva tanácsnoka ellen és intézven támadást a tanács tekintélyes testülete ellen is. Azóta lapunk folyton sürgette ez esetekben az intézkedést, vizsgálatot, Pap Lászlónak a felfüggesztését, de e fogas kérdést is csak tolatták tovább és tovább, számos határozatra nem képes tanácskozás után a tisztí főügyész, mondjon véleményét. Mi már többször hangoztatott véleményünk nem akarjuk ismétetni, csak arra vagyunk kíváncsiak, meddig tart még ez a tolatás, melyől becsületbe, zsebbe, fegyelmetlenségbe vágó kérdések megoldása és tisztázása függ?

### Mi lesz a körzetekkel?

Pompás hivatalos szo ez a körzet szó, de jelentősége még fontosabb, mert ha már egyszer életbe lépne, akkor Debreczen sertéskereskedelmét és tenyésztését nem üthetnek agyon a rettegett, ezelszerűtlen, szükségtelen, régi czopf szerint mért zárlatokkal. Hogy ez a régi sorvasztó baj még ma sincs orvosolva, a mit nemrég lapunkban is megírtunk, annak oka a Mészárosok és Hentesek szaklapjának a nyilatkozata szerint is a városi hatóság ostorozni való nemtörődömsége, mert: „a földmivelésügyi miniszterium már évek óta sürgette a várost a körzetek miatt, de a város még csak a mult évben látott a dologhoz (Ekkor is külső kezdeményezés után, Szerk)”. Ideje tehát, hogy a város illető urai megembereljék ma-

gukat és a körzetek életbeléptetésének tovább halogatása miatt elkerülhető károknak és veszedelmeknek ne tegyék ki a polgárság érdekelte köreit. Miről való az a számonkérőszék is, ha nem lehet azt sem megkérdezni, hányadán is vagyunk már azokkal a körzetekkel? De hát vajon a közgyűlés nem érdeklődhetik ilyen dolgok iránt?

### Az első gázláng felgyújtás.

A debreczeni társaságoknak egyik legnépszerűbb, legbarátságosabb szórakozó helyén, az úgynevezett „fináncz kuglizóban” történt a gázvilágítás. Az öre: „köolaj” lámpások lángja utólszor lobbant fel, utólszor pislakolt a tekező társaságoknak, mert midőn ünnepélyesen kioltottak a köolajlámpásokat, az ujonnan berendezett gázlángokat csavarták fel, gyújtották fel fényesebb világításra. Ez az első gázláng felgyújtás természetesen áldomással volt egybekötve, melyhez Farkas Bertibátyánk, a hortobágyi pusztabíró szolgáltatott hihetőleg nem „esett birkát; bárha esett vagy nem esett volt a birka — mellékes, fő, hogy jól izlett és a megfelelő boros kupaforgatás után későig, vidám baráti hangulatban, nyult be az éjszakába az első gázláng felgyújtásának ünnepe.

### Gazdát cserélt a Biedermann-palota.

A főtéri Biedermann-palota tegnap gazdát cserélt. A kir. törvényszék palotájában tegnap délután tartották meg az arverést a régi idők óta, nevezetes, diszes épületre, a melyet még az öreg Biedermann építtetett, a ki annak idején báróságért is folyamodott volna. Három árverező akadt a diszes épületre: A Közgazdasági Bank, dr. Ujfalussy József orvos, és Lamprecht Frigyes pékmeszter. Ujfalussy József dr. megbízásából dr. Márton Kálmán ügyvéd árverezte a házra s az árverés eredménye az lett, hogy a házat 264.100 koronáért Ujfalussy József vette meg. — Mint halljuk a házra utóajánlatot adnak be.

### A siketnéma iskola

ügyének előkészítő bizottsága Hajdu várme gye szekháza nagy termében e hó 8-án ülést tart, mely alkalommal a siketnémák oktatására és segélyezésére alakulóban levő egyesület eddig gyűjtött tagjai számáról jelentést kell tennem. Tisztelettel kérem ennel fogva mindazon urhölgyeket és urakat, kik annak idejében magokhoz gyűjtő ívet venni szívesek voltak, hogy azokat e hó 7-én d. u. 6 óráig a városház épület 17 számú szobájába felküldeni méltóztatassanak. Debreczen 1902 augusztus 5 én Oláh Károly tanácsnok.

### Dankó Pista jobban van.

A kiváló magyar nótaszerzőről, Dankó Pistáról szomorú hírek terjengtek a lapokban. Némely gyász madarak haláltak is már Pistát, a kinek több száz gyönyörű magyar népdalát palotában, mint kunyhóban egyformán édes szeretettel dalolják. Midőn Dankó Pistának ily „veszendő hira” terjedt Lakatos Károly fővárosi szerkesztő és íróbarátunktól kedves, magyaros érzésű és szeretetű költeményt közöltünk Dankó Pistáról, az ő varázshedűjéről, mely bizonyosan a tündérek kertjében termett, azért terem olyan aranyos szép zengő virágokat... De egyidejűleg mi magunk is szová tettük Dankó Pista kiváló képességeit és érzéseit, ígervén, majd szüretkor beköszöntünk az ő Csengőd

pusztai, szőlőtől koszorozott, diófától árnyékkolt, tornáczos tanyaházába, egyidejűleg felkérven Pistát, nyugtasson meg minket és így a mi révünkön a nóta szerző királynak Debreczen és nagy magyar vidékén lakos tisztelőit, jóakaratu barátait. A mai napon megérkezett a Dankó Pista felelete. Örömmel közöljük a költőnek lapunk felelős szerkesztőjéhez czimzett levelét, ez a kedves, figurás levél megnyugtató, bizonyítja, hogy Dankó Pista jobban van. A levél így hangzik:

Csengőd 4/8 1902.

Édes Palikám!

Csuda már, hogy egyszer kibujtál az odudból... Ezer éve, hogy nem láttalak. Persze, mert mikor Debreczenben hangversenyeztem, sohse mutattad magad. Eb, a ki meg nem tartja ígérétét. Elvárlak szüretre harcsás káposztára, no meg jó szüreti birka pörköltre.

Én, hála Istennek, kezdek jobban lenni. Egy kissé erősödöm, pedig már a koporsóba volt a féllábam. Az Isten nem hagyja el a becsületes embert, Gonosz Pista is azt mondja.

Szervusz! Ölel-csókol igaz b. Pista. — Ott leszünk Pista.

### Működik az adókievítő bizottság.

A debreczeni adókievítő-bizottság tegnap kezdette meg működését. A bizottság tagjai: dr. Megyeri Gábor elnök, Pálffy Gábor helyettes elnök, Jobbágy János, Kovács Mihály, Koszorus Lajos bizottsági tagok. A pénzügyigazgatóság részéről jelen van: Jóga Mihály. Bizalmi férfiak K. Tóth Sámuel és Várray János. A bizottság elé minden nap 60-80 adófizetőt hívnak meg, a kik az előírásba hozott adó ellen személyesen terjeszthetik elő panaszukat s indokaikat. Az adókievítő bizottság működése a legnagyobb valószínűség szerint szeptember végéig tart.

### Kossuth századik születés napja és a tanács.

Debreczen törvényhatósági bizottsága, mint jeleztük, legutóbb tartott közgyűlésén elhatározta, hogy Kossuth Lajos 100-ik születésnapját megünnepeli. A közgyűlés a polgármester, esetleg helyettese a főjegyző elnöklésével bizottságot küldött ki, mely bizottság hivatva lesz az ünnep előkészületeit, programját megállapítani. A városi tanács ma tartott teljes ülésén a maga kebeléből a rendezőbizottságba Körner Adolf, Bészler Károly tanácsnokokat, és a bizottság jegyzőjeül Szabó Kálmán jegyzőt, helyetteseül Illésy Gyula jegyzőt küldte ki. A tanács egyidejűleg felhívta a polgármestert, illetőleg helyettesét, hogy az így most már a tanács kebeléből is kiküldött tagokkal kiegészített rendezőbizottságot mielőbb hívja egybe a szükséges intézkedések megtétele végett.

### A katonai csapatkórház építése

ügyében katonai és polgári vegyes bizottság értekezett a városházán. Részletes terveket dolgoztak ki s azt most jóváhagyás végett felterjesztik a honvédelmi miniszterhez.

**A bábaképző intézet ügye a tanács előtt.**

Debreczen város közgyűlése, 1897-ben azt a kötelezettséget vállalta magára, hogy a bábaképzőintézet állandó elhelyezéséről gondoskodik. A város akkori pénzügyi viszonyai nem engedték azonban, hogy állandó épületet emeljen, a város ideiglenesen a torna csarnok épületében helyezte el a bábaképző intézetet, melyért a legutóbbi két évig, mikor is a tornacsarnok épülete a város tulajdonába ment át, elég magas bért fizetett. — Két év előtt a közgyűlés kimondotta, hogy állandó épületet emel a bábaképző intézetnek s erre telket is jelölt ki s minden évben a rendkívüli költségvetés terhére bizonyos összeget vesz fel és a takarékból helyezi el mindaddig, míg megfelelő tőke nem gyűl egybe az építésre. — A miniszter — mint azt annak idején jeleztük — a napokban intézett leiratában köszönettel tudomásul veszi a határozatot, de mivel az épület elkészítése ilyenformán 10—12 évig elodáztatnák, szeretné, ha a város rövidebb idő alatt felépítené a bábaképző intézetet. A miniszter hajlandó is a várost ebben segíteni, támogatni és ha a város felépíti a bábaképző intézetet, a miniszter 10—12 éven át 4000 korona évi bér fizetésére kötelezi magát. A ma tartott teljes tanácsülésen került elő a miniszter leirata. A tanács a holnap tartandó közgyűlés elé tárgyban azt a javaslatot terjeszti, hogy mielőtt a közgyűlés végérvényes határozatot hozna, bizza meg a közgyűlés a tanácsot a részletes tervek s költségelőirányzat elkészítésével, tegyen előterjesztést a fedezetre és a közgyűlés írjon fel a miniszterhez, már most hogy 100.000 korona 10 év alatt törlesztendő kamat nélküli kölcsönt bocsásson a város rendelkezésére.

**Főkapitányi felhívás.**

Miután a 1891. évi XIV. t.-cz. 2 §-a a betegsegélykő pénztárba való kötelező beletelést az összes — az ipartörvény alá eső foglalkozásoknál — alkalmazottakra, tehát nemcsak segédekre és tanoncokra, hanem a napszámosokra nézve is elrendeli és az e telfogás iránt felmerült kételyeket legújabbban, folyó évi június 25-én a Nagyméltóság m. kir. kereskedelemügyi Miniszter ur Debreczen sz. kir. város tanácsához intézet 27443/VII. számú rendeletével is teljesen eloszlatta, szigorúan felhívom mindazon iparosokat, kik ipari foglalkozásuknál napszámosokat szoktak alkalmazni, hogy az 1891. évi XIV. t.-cz. 2 §-ában előírt azon kötelezettségüknek, miszerint napszámosokat a debreczeni körületi betegsegélykő pénztárnál, betegség esetére biztosítsák sürgősen, a folyó évi augusztus hó 15-ig eleget tegyenek, ellenkező esetben a fenti 27,453/VII A. számú kereskedelmi miniszteri rendelet értelmében a bejelentést elmulasztók ellen a legszigorubb eljárás fog az illetékes hatóság útján megindíttatni. Kelt Debreczen sz. kir. város rendőrfőkapitány-ságától, mint első fokú iparhatóságtól, 1902. évi augusztus hó 2 án. Végh Gyula, rendőrfőkapitány-helyettes.

**Az első fekete fakereszték.**

A Szabadság-szobor leleplezése, a debreczeni csata napjának emlékünnepe alkalmából sok, számos visszaemlékezést közöltek a lapok. Mi most, biztos értesülésünk alapján, érdekes eseményekről emlékezünk meg, melyek egy régi jó magyar hazafi és volt Bocskai huszár főhadnagy emlékét elevenítik fel és megható történetet a szabadságharc után következő időkből. A

Macs-pusztai Dragota-birtokon, a család öreg fáktól árnyékolt kapornás sirboltjában alussza örök álmát egy derék hazafi, Dragota Ignác 48—49-es Bocskai huszár főhadnagy, a ki hazaszeretetéért fogságot is szenvedett az osztrákoktól. Ez a derék hazánkia volt az a ki a Nagy Sándor halmára és a honvéd sirok fölé az első fekete fakeresztet állította. Kint a Dragota tanyán faragták a két keresztet, Nagy Ferencz nevezetű régi ácsmester faragta és éjszaka, titokban szállították ki, állították fel a Nagy Sándor dombján és a honvédsiroknál. Akkor még, a zsandárvilágban veszedelmes próbálkozás volt ez. Kutatták is a kereszték mesterét, de nem akadtak a nyomra. — De Dragota Ignácznak méltó honleány volt a hitvese is. A nemeslelkű magyar asszony mindkét helyre márczius 15-dik és augusztus hónap 2-dik napján sajátkezüleg font koszorukat helyezett. A derék magyar asszony halála napjáig mindig elvitte a koszorukat és vele ment mindenkor akkor még kis leánya, Dragota Natália, ma Boczkó Sámuel rendőrfőkapitány felesége is. Ma midőn a honvédsirokról és a honvéd világból oly sok érdekes visszaemlékezés jelent meg, hisszük nem érdektelen annak a tudomásul vétele sem, hogy Dragota Ignác Bocskai huszár főhadnagy volt az, ki a sötét zsandár világban az első fekete fakeresztet éjszakának idején, titokban, a Nagy Sándor dombja és a névtelen honvéd hősök sirja felé állította. Még költemény tárgynak is igen szép volna ez a fekete fakereszt felállítás.

**Debreczen egészségügye.**

Dr. Sárváry Gyula, Debreczen városi tisztifőorvos városunk egészségügyéről a következő jelentést terjesztette a közigazgatási bizottság tegnapi ülése elé: A közelebbi viszonyok, úgy mint az ezt megelőző hóban is a kiskorúaknál, különösen pedig a csecsemők között kedvezőtlenek voltak, amennyiben közöttük sok megbetegedés és sok haláleset fordult elő. A megbetegedések leginkább az emésztő szervek hurutos bántalmaiból, különösen a csecsemők bélhurutjából állottak. A heveny ragályos köresek száma e hóban csökkent. Szórványosan kanyaró, vörheny, hökhurut, ronsoló toroklob és hasi hagymáz esetek észleltek. Vörhenyben, ronsoló toroklobban és hökhurutban egy-egy haláleset fordul elő.

**Sikkasztás egy malomban.**

A Barcsay-féle malomban nagy sikkasztásnak jöttek a nyomára. A sikkasztást Dessler György a malom üzletvezető gépésze követte el. A malom tulajdonosa ifj. Barcsay Miklósné tette meg a feljelentést a csendőrségnél. Rovancsolás alkalmával fedezte fel a sikkasztást, de az összeg nagyságát nem tudta megállapítani, mert a számadások és üzleti könyvek eltűntek. A csendőrség megindította a vizsgálatot s meggyőződött a feljelentés valóságáról. A csendőrség a sikkasztó gépészt letartóztatta. Az

eddig megállapított kár mintegy 2000 koronára rug.

**Lapkiadó és szerkesztőség**

czim alatt közöltük a „Magyarság” elcsapott munkatársainak nyilatkozatát, melyre a „Magyarság” ban (értjük az ujonnan berendezett Magyarságot, melynek a jelenlegi szerkesztője, már mint laptulajdonos is jelezve van a mai lapokban) a következő kijelentés jelent meg:

„Kevés megjegyezni valónk lehet erre a nyilatkozatra, melyet Palásthy Marcell hirlapíró ur, továbbá Serény Aladár és K. Simó Ferencz urak adtak ki a Magyarság volt tulajdonosa ellen. De a valóságnak megfelelőleg kijelentjük, hogy nevezett urak a felmondást már 1902. évi június hó 15-én megkapták, de — ugylátszik — sem akkor, sem most nem akarták azt tudomásul venni. — Ami hátralékos fizetésük dolgát illeti, az képtelenség, mert nevezett urak fizetésüket előzetesen auguszt. hóra is megkapták, sőt akkora előlegeket kaptak a laptól, hogy az nemcsak másfél, de három hónapi fölmondási időt is fedez. Ennyit nevezett urakra nézve. Ami Benedek Elek urat illeti, tény, hogy az ország szélén Kis-Bacsonban tartózkodik, Kis-Bacsontól Tusnád azonban csak két óra járás, Tusnádon pedig Györffy Gyula dr. nyaral. Hiteles, kétségbevonhatatlan, levélbeli adatok bizonyítják, hogy Benedek Elek ur és Györffy Gyula dr. szóval és írásban állandóan érintkeztek egymással és így valótlán állítás az, hogy Benedek urnak alkalm nem lett volna arra, hogy a szerkesztőség jogait a kiadótulajdonossal szemben megvédje. Alkalm volt, tette, sőt bizonyos föltételek mellett megállapodásra is jutottak egymással, bár egyedül Palásthy hirlapíró ur, továbbá Serény és Simó urak érdekeit mellőzte. — Róluk — ugylátszik — megfeledezett. Végül ennyit. Nevezett urak, mint a „Magyarság szerkesztőségének tagjai” nyilatkoznak. Ehez se okuk, sem joguk nem volt.”

Serény Aladár viszont egy könyvomatásban a következő nyilatkozatot teszi közzé:

A Magyarság mai számában tegnapi eljárását munkatársaival szemben igazolni próbálja. E pillanatban nincs módomban, hogy a munkatársakat összehívjam s reflektáljunk a Magyarság közleményeire. Erre is sor kerül. Addig is a saját nevemben kijelentem, hogy a mosakodó közlemény az első betűtől az utolsóig szemenszedett hazugság. A hazugságok sugalmazója és annak megírója jelentkezzék, ha van bátorsága. Budapest-1902. augusztus 6. Serény Aladár.

**Borostyáni Nándor meghalt.**

Borostyáni Nándor, a magyar hirlap-irodalomnak egyik érdemes, tevékeny, régi munkatársa, a ki mint szépiró is kitűnt, Párisban meghalt. Borostyáni Nándor hosszabb idő óta Párisból tudósította a lapokat. Ifjabb éveiben Debreczenben is hirlapíróskodott.

**A nyári mulatóhelyekről.**

Tegnap este ismételt nézőtér mulatott és tapsolt lelkesen az „Otthon”-kerti „Magyar Szinpad”, pompás előadásán, mely valóban megérdemli a közönség szíves pártfogását és jóindulatát. Különösen tetszenek a társulat kitűnői erői: a direktorné Kö-

vessy Juliska, Kaczér Erzsi exentrique és Barna Janka subrette. A férfiak közül kiválnak: Berényi Pista énekes, Lévy Arnold komikus, Mr. Lomny, a világhírű Mepkistó, mint kigyóember.

A Bika szálloda fedett kerthelyiségében naponta zsufolt ház előtt játszanak Angelotti orfeumának jeles művészei. A társaság jelenleg igen előkelő művészekből áll és szinte meglepő gazdag műsort nyújtanak: Kmetko Ilona pompás dalaival, Göndör Aurél az ő kitűnő cigány alakításával és Bodri József a jeles komikus. Szecsi Etelka, kit a főváros közönsége is gyorsan megkedvelt. Angelotti mulatója napoként változó műsorrall kedveskedik a mulatni vágyóknak. Ma este új tagok lépnek fel Angelottinál. Mezey János az ösmert jeles énekes is ma lép fel, ki régi jó ösmertőse a debreczeni közönségnek.

#### Közvetítő intézet áthelyezése.

Schwarz Márton, évtizedek óta fenálló közvetítő és tudakozó intézetét, Miklósete 1 sz. alól augusztus hó 1-én Piac-utczára, Miskolczy házba a megyeháza mellé helyezi át.

### KÖZGAZDASÁG.

#### A cs. kir. Adriai biztosítótársulat

1901. évi üzleti jelentése (a 63-ik a társulat fenállása óta), amelyet a f. é. ápr. 30-án megtartott közgyűlésen terjesztettek elő, a következő fontosabb adatokat tartalmazza:

Az életbiztosítási ágban 43,575,088, korona tőkeről szóló 7894 ajánlat volt elítendő, melyre nézve 40,043,226. korona tőkeről szóló — az előző év 35,434,510 korona tőkevel szemben — biztosítási kötvények állítottak ki. A biztosítások átlaga az év végével 237 és fél millió korona tőke és 612,744 korona járadék biztosításokban, minelfogva a tőkebiztosításoknál 16,955,764 korona tisztá szaporodás mutatkozik. Díjban 10,031,421 korona vétete t be. Halálesetek után, valamint a biztosítottak életbenetekor esedekes fizetések 4,882,299 koronát igényeltek, míg a függőben maradt károkért 790,113 korona helyezettett tartalékba.

A néhány év előtt létesített s idővel 600,000 koronára összegyűjtött, a kamatláb leszállítására szolgáló pótdíjtartalék 500,000 korona ezidei átutalás által 1,100,000 koronára emelkedett s így az életbiztosítási osztály díjtartalékai és a díjvitelek 1901. évi december 31-én 63,573,742.70 koronát tesznek ki. Az elemi (tűz és szállítman.) biztosítási ágazatok díjbevételei 1,391,318 koronára rugnak. Viszontbiztosításokért — 8,821,148 korona lón kifizetve és a kárfizetések, a viszontbiztosítási rész levonásával, 6,639,173 koronát vettek igénybe, míg a függőben maradt károkra, a viszontbiztosítási rész levonásával, 1,210,256 korona helyezettett tartalékba. — Mindkét biztosítási ágazat díjtartaléka 11,273,150 korona, levonva a viszontbiztosítási rész 6,075,680 korona. Kielégítő módon fejlődik az 1900. év utolsó hónapjában bevezetett betöréssel lopás elleni biztosítás is és remélhető, hogy ezen, a közönség igényeinek minden tekintetben megfelelő ágazat a külföldhöz hasonlóan hazánkban is mindinkább tért fog magának hódítani.

A kamatláb leszállítására vonatkozó pótdíjtartalék emelésére átutalt 500,000 korona után, a múlt évi 12,476.62 korona egyenlegátvitel tekintetbe vétele mellett 1,046,140,88 korona nyereség mutatkozik. Ezen nyereségből az életbiztosítási osztály rendelkezési tartalékára 72,984,20 korona, az általános mérleg rendelkezési tartalékára pedig 100,000 korona utaltatott át, miáltal az első helyen említett tartalék 720,000 koronára, utóbbi pedig 1,000,000 koronára emelkedett. Az idei osztalék a múlt évihez

hasonlóan 160 koronát tesz ki részvényenkint. A tartalékok immár 73 millió koronára emelkedtek, még pedig díjtartalékok czimén (saját számlán, azaz a viszontbiztosított rész levonásával) 63,989,650 korona, kamatlábcsökkenési pótdíjtartalék 1,000,000 korona, nyereségtartalék 6,674,983 korona és árfolyamigadozási tartalék 1,628,537 koronát.

### CSARNOK.

#### Vaterloo.

Erickmann—Chatrián elbeszélése után fordította: ifjabb Mórócz Pál.

E szó hallatára elnémult mindenki. Mintha egy magam lettem volna a mezőn. A legutolsó ujonczot fel Gemeau őrnagyig mindegyik feszülten hallgatott és várta a következő szót. Meg ma ötven év múlán is megredő a szívem, ha visszagondolok erre a jelenetre. Oly nagyszerű és megdöbbentő volt ez.

A császári felhívó szöveg így hangzott:

„Katonák! Ma van az évforduló napja Marengo és Friedland csatánapjának, mely két ízben döntött Európa sorsa felett. Mint Auszterlitz, mint Waagram után is, akkor is nagytekiek voltunk, a fejedelmeket meghagytuk trónjukon. Hittünk fogadozásainknak, esküdözéseinknek. Mégis ma, midőn ellenünk egyesültek, legnagyobb ellenségeként törnek Franciaország szent jogai, függetlensége ellen. A legjogtalanabb tamadásra és merénylőre vetemedtek ellenünk. Rohamra tehát ellenük! Vagy talán ők es mi, nem volnánk többé ugyanazon férfiak?”

Az egész zászlóalj megrakodott, ujongva kiáltotta:

— Eljen a császár!

De a tabornok kezevel intett. Hallgattat parancsot. És minden ember izgatottan neszelte a következő szavakat.

„Katonák! Ne feledjétek, hogy találkoztunk már ezekkel a poroszokkal, a kik most olyan fenhéjazók. Akkor nem voltak ilyenek, noha Jenánál három, Montmirainnál hat darab is esett belőlük egyönkre. Beszeljétek el azt is egymásnak, mit szenvedtek azok, a kik az angolok fogságába estek. Az iszonyu gyötremeikről, kínzásokról, melyeket a rabhajtókban türtetek, beszeljétek most egymásnak a tabortüzeknél!”

„A szászok, belgák, hannoveriek, valamint a rajnai szövetség katonái is a fölött sőhajtoznak, panaszkodnak egymás között, hogy csak kenyézerűsegből szolgálják fejedelmeiket, a kik ellenségei az igazságnak, a nepek jogainak. Tudják ők, hogy e szövétkezés mily tilhetetlen, miután mar tizenkét millió leogyelt, tizenkét millió olaszt, egy millió szaszt, hat millió belgát felfalt, befalja Németország másodrangu államait is.”

„Az örültek! A pillanatnyi szerencse elkábitja őket! A francia nép mephódoltatása és megalázása erő hatalmukon kívül esik. Ha mégis Franciaországba vonulnának, kész sirt találnának a Francia földön!”

„Katonák! Nagy feladatok várnak reánk, Gyors menetelés. Csata kivása! Veszélyekkel való szembe szállás. És ha kirtartunk: — a győzelem. Hazánk boldogságát, az emberi jogok szabadságát hódítjuk vissza. A ki igaz szívű francia, az nem habozik, mert ütött az óra, midőn győzni vagy halni kell!”

Napoleon.”

Elképzelhetetlen, micsoda ujongás támadt ekkor. Lelket emelő látványosság volt ez. Mintha a császár a maga nagy hadverő lelkét lehelt volna belénk. Más vágyunk nem volt, mint mindenkit lemészárolni, aki velünk szembe száll.

(Folyt. köv.)

### Szerkesztői üzenetek.

**M. L. Helyben.** „Ünnepeltünk” verse csattanósan végződik. Eleven és tüzes, találóan gunyoros vers, de a czélon túl lő. Mert bár a vármegyeházán nem is lengett augusztus 2-ik napján nemzeti zászló, azért talán még sem — „hunczut a vármegyét”, minthogy Ön írja. Szolgalelkűs gről, lakaj meghunyaszkodásról talán szó lehet, székényleni való közönytől vagy feledékenységről is, de már „hunczutnak” bélyegezni a vármegyét tulzás, izetlenség volna, hisz nem német a vármegye, legfeljebb — gyászmagyar. Azért tehát versét nem közöljük.

**Lakatos Károly író, szerkesztő Budapest.** Kérlek légy szives tudatni velünk a Dankó Pista közelebbi címét. A leveleidre — közelebb — magunk visszuk fel a választ. A viszontlátásra.

### Csere kerestetik.

Szomolnoki (Szepesmegye) intelligens zsidó család 13 éves leány helyett megfelelő esetét keres. Czím a kiadóhivatalban.

**Ház árverés.** (Kossuth-u 31. sz.) f. é. aug. hó 6-án d. u. 3 órakor a depr. kir. tvszék-nél; feltételek megtekinthetők ugyanott és dr. Kocsár Gabor ügyvéd irodájában.

**Korpa** István malmi házhoz szállitva legolcsóbban kapható Deutsch Albert és fia cégnél Hatvan utca.

### Melichár vetőgépek

12. 14. 16. 18. 20. 22. 24. soros  
leszállított ár mellett

**Bächer lánczos eke 22 frtért**

kizárólagosan csakis

### Klein Jakab

gépraktárában kapható Piacz-utca 26., a nagy trafik udvarán.

**Zala drill sorvetőgép 17 soros.**

Alkalmi vétel ugyanott 400 koronáért.

### Hajdu-Böszörményben

a főtéren több üzlethelyiség, fűszer, fodrász, órás stb. üzleteknek igen alkalmas, azonnal kiadó.

Értekezhetni **Kövér és Társa** cégnél H.-Böszörményben.

### Hirdetmény.

**Néhai Balogh Mihály** volt debreczeni nyug. főmérnök, vállalkozó örökösének egyértelmű akarata szerint, a Balogh Mihály hagyatékahez beletárolt nagymennyiségű építési anyagok és szerek u. m.: állásfák, deszkák, gerendák stb. különböző szerszámok, az örökösök képviselőinek közbejötté mellett nyilvános önkéntes árverésen fognak eladani. Az ezt venni szándékozók figyelmét azzal hívom fel, hogy az árverés foganatosítását **f. évi aug. hó 7-én d. e. 9 órakor** fogom a Balogh-féle téglagyár telepen megkezdeni s következő napokon folytatni.

**Dr. Mariska György**  
hagyatéki zárgondnok.

30 k. gy.  
1902.**Hirdetmény.**

Püspökladány község Elöljárósága ezennel közhírré teszi, hogy az általa 4200 korona költség vetéssel építtetni szándékolt istálló építése árlejtés útján fog vállalkozóknak kiadatni. **1902. aug. hó 15-én.**

Ugyanazért felhívják a vállalkozók, hogy ajánlataikat **1902. évi augusztus hó 15-ik napjáig** Püspökladány község Elöljáróságához adják be, hol a költségvetés, valamint az építési feltételek megtekinthetők.

Kelt Püspökladányban 1902. aug. 1.  
**Eötvös Sándor** Balogh László  
h. főjegyző. főbíró.

**Uj vaskereskedés!**

Van szerencsém a tisztelt közönséget értesíteni, miszerint augusztus hóban

**Fiacz utca 7 sz. (Vecsey-ház)**  
vaskereskedést nyitok.

Megfelelően gazdag raktárt rendezek be mindenféle **rudvas. lemez, öntvény, kályhák és konyhák (sparherd), gazdasági eszközök, lakatos, asztalos, ács, kerégyártó, kovács** s minden más szakmába vágó különleges szerszámokban.

**Fafaragványok**, egyszerű és finom kivitelű **bútor vasalások és díszítések, épület vasalások, löszerszám, veretlekek és kellekek. Asztalos lack áru, padlófenyő, bronzok, ecsetek, köszörűkövek, lombfűrészeti szerszámok és kellekek** és mindenféle háztartási eszközökben.

A midőn még kiemelem, hogy gondos és megbízható kiszolgálásra kiválóan **nagy súlyt** fektetek, kérem a t. közönség bizalmát s hogy üzletemet becses látogatásával megelőbb szerencséltesse.

Kiváló tisztelettel

**DÁVID JAKAB.**

7067—1902 tkv.

**Árverési hirdetmény kivonat.**

A debr. kir. tvszék mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy özv. dr. Rózsa Jakabné végrehajthatónak özv. Rösengarten Mátyásné elleni végrehajthatási ügyében a debr. kir. tvszék a debreczeni kir. jogkörű területén levő a b.-ujvárosi 1970 sz. tkvben A + 118 hrsza. felvett 1219 névsorsz. házastelekre 2000 kor.-ban, a b.-ujvárosi 1970 sz. tkvben A + 2 hrsza. bejegyzett 4/6512 rész legelő illetőségre 102 kor.-ban megállapított kikiáltási árban a végrehajthatási árverés elrendeltetvén, annak fogantatására határidőül 1902. szept. hó 15-ik napjára d. e. 9 órájára balmazujváros község házához kiűzetett.

Kikiáltási ár a becsár, azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetén a kikiáltási áron aul is elfog adatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 %-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni avagy az 1881. LX. tc. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű előmervényt a kiküldöttnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. tvszék, mint tkvi hatóságnál és Balmaz-Ujváros község elöljáróságánál tekinthetők meg.

Kelt a debr. kir. tvszék mint telekkönyvi hatóságnál 1902. jun. hó 10. napján.

**Hegedüs** kir. tvszéki bíró.

**Uj szőnyeg-üzlet.**

Fő üzletünk **szőnyeg-osztályát**

**Kossuth-u. 11. sz. Zádor házba**

helyeztük át, azt a mai kor igényeihez képest fényesen berendeztük. **A legújabb és legszebb**

**Futó, ágyelő és pamlagszőnyegekkel,  
Ágy és asztal terítőkkel,  
Pamlagtakarókkal,  
Csipke és szövet függönyökkel,  
Ló és kocsipokróczokkal,  
Flanell takarókkal,  
Bútor szövetek és bútorplüssökkel,  
Linoleum bőr és viaszos vásznakkal,**

dus választékban szereltük fel és tisztelettel kérjük továbbra is a n. é. közönség szives pártfogását. (6—1)

**Bosznay J. és Társa.**

Debreczen, Kossuth-utca 5. és 11. szám.

**Jensen-Calcop**

Vastartalmu, tőpláló erősítő és vérekező, kellemes ízű, könnyen emészthető. Kérdezősködjünk orvosainknál.

Kapható minden gyógyszerárban. Főraktár Hajdumegyére Muraközy László gyógyszer-nél.

MIHALOVITS ISTVÁN gyógyszerháza a „Kigyó” hoz Debreczenben.

**MOLLITERGIN**

**Arccs és kézbőr finomító s szépítő szer.**

A „Mollitergin” teljesen ártalmatlan alkatrészekből álló [tehát sem higanyt, sem ólomot, sem egyéb fémeket nem tartalmazó] oly bőrfinomító s szépítő szer, mely nem zsíros s míg ártalmatlanságra nézve teljesen megegyezik a krémé celeste, vaselin, glicerinnel, addig hatás tekintetében jóval felülmúlja azokat.

**Hatása rögtöni!** Az arccs s kézbőrt puhává, fehérré s üdévé teszi. Bármikor, tehát **nappal is használható.** Nem rontja az arccsbőrt, mint a fémeket tartalmazó arccskenőcsök. Elmulasztja a szeplőt, májfoltot, pörösenést, pattanást, mitesszereket s a könnyebb bőrbajokat. Kisimítja a ráncokkal teli arccsot.

**Használati utasítás.** Az arccsot s kezeket bármikor szappannal [jobb a mandola vagy kissé szagosított házi szappan] langyos vízben megmossuk, puha törülközővel szárazra töröljük s ekkor jól bekenjük Molliterginnel. A kenést mindaddig folytatjuk, míg a bőr a folyadékot be nem issza. Nappali használatkor a bekent arccsot s kezeket tiszta rizsporba mártott ruhával töröljük meg.

**Egy üveg Mollitergin ára 1 korona.**

Készítő hely s főraktár **Mihalovits I. gyógyszerháza** a „Kigyó”-hoz Debreczenben.

**Értesítés.**

**Az Auer izzótestek ára** folyó évi aug. 1-től fogva **leszállítatik.**

C. izzótest ára **80 fill.** lesz N. izzótest ára **70 fill.** lesz

Napfény, vagy intenzív izzótest ára **1 korona.**

Auer lámpák fentartása: ) 10 égőig havonként és lámpánként **40 fill.**  
) 10 égőn felül „ „ „ **30 „**  
) egyebekben a régi feltételek mellett.

**Az igen tisztelt légszeszfogyasztó közönségnek szives figyelmébe ajánljuk, hogy a valódi Auer izzótestekkel fényerőre és tartósságra, valamint most már olcsóságra is semminemű utánzat nem vetekedhetik.** 2—2.

**A légszeszgyár igazgatósága.**

